

**ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ДО ФОРМУВАННЯ
У ДІТЕЙ КОМПЕТЕНЦІЙ ГРАМОТНОГО І БЕЗПЕЧНОГО
ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ВІРТУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ**

© Березан В. І., 2015

<http://orcid.org/0000-0002-4999-7898>

Стаття містить дослідження теоретичних і методичних аспектів підготовки соціального педагога до роботи з дітьми та їх батьками щодо грамотного і безпечного використання ресурсів віртуального простору. Вона розкриває позитивні тенденції віртуального світу (використання Web-браузерів, Web-сайтів, ІМ – миттєвого обміну повідомленнями, IRC – Інтернет-чатів, голосових чатів, відеоконференцій, соціальних мереж). Висвітлює поняття, пов'язані з безпекою у всесвітній мережі (флуд, тролінг, спам, флейм, офтопик, хотлінк). У публікації наводиться перелік Інтернет-загроз для дітей. Обґрунтовується необхідність аналізу змістового компоненту у циклі дисциплін професійної і практичної підготовки майбутнього соціального педагога. Пропонуються доповнення змісту, форм і методів підготовки майбутнього фахівця у вигляді спеціальних тем, питань і завдань у навчальних дисциплінах «Безпека життєдіяльності», «Методики соціально-виховної роботи», «Педагогіка сімейного виховання».

Ключові слова: *ресурси віртуального простору, соціальне виховання, соціальна самореалізація учня, ризики і безпека самореалізації особистості у сучасному інформаційному суспільстві, змістовий компонент підготовки майбутнього соціального педагога.*

Березан В. И. Подготовка социального педагога к формированию у детей компетенций грамотного и безопасного использования ресурсов виртуального пространства.

Статья содержит исследование теоретических и методических аспектов подготовки социального педагога к работе с детьми и их родителями по вопросам грамотного и безопасного использования ресурсов виртуального пространства. Она раскрывает положительные тенденции виртуального мира (использование Web-браузеров, Web-сайтов, ІМ – мгновенного обмена сообщениями, IRC – Интернет-чатов, голосовых чатов, видеоконференций, социальных сетей). Раскрывает понятия, связанные с безопасностью у всемирной сети (флуд, троллинг, спам, флейм, офтопик, хотлинк). В публикации приводится перечень Интернет-угроз для детей. Обосновывается необходимость анализа содержательного компонента в цикле дисциплин профессиональной и практической подготовки будущего

социального педагога. Предлагаются дополнения содержания, форм и методов подготовки будущего специалиста в виде специальных тем, вопросов и заданий в учебных дисциплинах «Безопасность жизнедеятельности», «Методики социально-воспитательной работы», «Педагогика семейного воспитания».

Ключевые слова: *ресурсы виртуального пространства, социальное воспитание, социальная самореализация ученика, риски и безопасность самореализации личности в современном информационном обществе, содержательный компонент подготовки будущего социального педагога.*

Berezan V. I. Preparation of a Social Pedagogue to the Formation in Children of Competences Proper and Safe Use of Resources of the Virtual Space.

The article contains a study of the theoretical and methodological aspects of the training of social pedagogues to work with children and their parents on correct and safe use of resources of the virtual space. It reveals positive trends in the virtual world (using Web-browsers, Web-sites, IM – instant messaging, IRC – Internet chat, voice chat, video conferencing, social networks). Covers concepts related to security in the World Wide Web (flooding, trolling, spamming, flaming, off-topic, hotlink). The publication provides a list of Internet threats to children. The necessity of analysis of the semantic component in the cycle disciplines of professional and practical training of future social pedagogues. It offers the experimental content, forms and methods in the form of special issues and tasks in educational disciplines “Safety”, “Methods of social and educational work”, “Pedagogy of family education”.

Key words: *resources of the virtual space, social education, social self-realization of the pupil, risks and safety of self-identity in the modern information society, substantial component of the preparation of future social pedagogues.*

Постановка проблеми. Сучасні тенденції у розвитку єдиного освітнього простору, пов'язані з соціально-економічним розвитком суспільства, інтенсивним впровадженням нових технологій, ставлять нові вимоги до освіти і виховання громадян України. Сьогодні зміст, форми і методи соціального виховання повинні забезпечувати формування соціально компетентної особистості учнів. Основою сучасної освітньої політики держави є соціальна адресність і збалансованість соціальних інтересів. Насамперед, випускники сучасної школи зацікавлені в отриманні знань, необхідних їм для успішної інтеграції в соціум та адаптації в умовах інформаційного суспільства. Інформація як основний стратегічний ресурс і головне джерело суспільного багатства стає цінністю суспільства.

Нові умови розвитку суспільства диктують такі завдання для соціальних інституцій, як формування особистості, здатної успішно соціалізуватися;

цілеспрямоване створення умов для формування базової культури особистості; впровадження технологічної культури. Сучасна педагогіка повинна виходити з положення «необхідності розвитку у дітей якостей, які допомагають людині реалізувати себе як істоту суто суспільну і як неповторну особистість, зі своїми індивідуальними способами соціальної самореалізації» [7, с. 84].

Для соціальної самореалізації учень нового суспільства поряд з використанням книг, періодичної преси, радіо- і телевізійного мовлення використовує мультимедійні та інформаційно-комунікаційні технології, непогано орієнтується у глобальних та локальних мережах. Інтернет став для дітей паралельним світом, де вони спілкуються, знаходять нових друзів, обмінюються новинами, діляться інтересами, отримують безліч цікавої, захопливої для них інформації. Крім того, соціальні мережі – найлегший спосіб вийти на контакт з будь-якою людиною. Поряд з цим інформаційні соціальні медіа технології застосовуються з різною метою – комерційною, кримінальною, протестною тощо. В умовах сьогодення ці медіатехнології перед усім реалізуються через Інтернет, соціальні мережі і стають потужним засобом впливу на молодь. Сьогодні інформація та інформаційні медіатехнології є зброєю у боротьбі за духовний світ підлітків та юнаків.

Тому одним із завдань соціального виховання є сприяння інтернет-безпеці підростаючого покоління. Завдання соціального педагога і його помічників у цій справі (класний керівник, учитель інформатики) – навчити дітей та їх батьків використовувати Інтернет правильно, навчити дітей безпечній поведінці у віртуальному житті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над різними аспектами впливу ІТ-технологій на психічне здоров'я дітей в Україні працюють такі науковці, як В. Ю. Биков, Я. В. Булахова, О. М. Бондаренко, В. Ф. Заболотний, Г. О. Козлакова, О. А. Міщенко, О. П. Пінчук та ін. Розглядом проблеми інтернет-залежності займалися такі вчені як В. В. Бурова, А. Е. Войскунський, А. Ю. Єгоров, Н. А. Кузнєцова, О. І. Лаврухіна та ін., які у своїх працях визначили причини, ознаки, вплив на розвиток суспільства та шляхи подолання інтернет-залежності. Проблему безпеки школярів в Інтернеті піднімають у своїх дослідженнях Н. М. Бугайова, В. В. Вовк, Т. В. Кобець, А. А. Сабліна, В. В. Черноус та ін.

Разом з тим, питання підготовки соціального педагога до формування компетенцій грамотного і безпечного використання ресурсів віртуального простору не отримав достатнього відображення в літературі. Цей факт і виявив **мету статі** – проаналізувати значення віртуальних технологій у сферах соціального простору (позитивні і негативні тенденції), запропонувати варіант підготовки соціального педагога, компетентного у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, на основі аналізу освітньо-професійної програми підготовки даного фахівця.

Виклад основного матеріалу. Інтернет-технології у наш час займають міцні позиції у всіх сферах соціального простору: спілкування, навчання, розваги, робота, творчість та ін. Поряд з багатьма позитивними тенденціями (використання Web-браузерів, Web-сайтів, ІМ – миттєвого обміну повідомленнями, IRC – Інтернет-чатів, голосових чатів, відеоконференцій, соціальних мереж [5, с. 10–12]), у ряді випадків взаємодія з віртуальним простором несе загрозу психологічному, психічному, соціальному благополуччю користувачів. Вивчення проблеми взаємодії людини з віртуальним середовищем та аналіз різних її аспектів, дозволили науковцям різних галузей визначити основні характеристики сучасного Інтернет-простору, виявити потенційні ризики, пов'язані з перебуванням користувача у Мережі, визначити групи ризику: такі, що найбільш уразливі до того чи іншого виду негативного впливу Інтернету. Враховуючи сучасний рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій російський науковець С. А. Філіпова вважає, що до групи ризику попадають практично усі категорії громадян, у тому числі й ті, що не є користувачами Мережі. На її думку, негативні ефекти, обумовлені взаємодією з Інтернетом, варіюються від достатньо легких станів психологічного дискомфорту (дискомфорт невпевненого користувача) до достатньо важких психічних розладів (наприклад, адикцій) і станів гострого неблагополуччя у соціальній сфері. У виключних випадках взаємодія з Інтернетом може навіть спровокувати ситуації, які безпосередньо загрожують життю і здоров'ю людини. Діти, підлітки і молодь вважаються найменш захищеними від негативного впливу Інтернет-простору [1, с. 59].

Російський педагог Д. В. Левченко, оцінюючи ризики і безпеку самореалізації особистості у сучасному інформаційному суспільстві, досліджує

основні сфери життєдіяльності особистості, пов'язані з використанням ІКТ: працю, спілкування, пізнання світу, дозволя [1, с. 38–40].

На нашу думку, насамперед для уникнення помилок в Мережі слід знати деякі поняття, пов'язані з безпекою у всесвітній мережі: *флуд* (від англ. flood – «повінь») – публікація великої кількості одноманітних фраз, повідомлень; *тролінг* – публікація провокаційних повідомлень, мета яких полягає в розпалюванні конфліктів між учасниками будь-якого співтовариства; психологічна маніпуляція, яка базується на публічному приниженні та висміюванні думок опонентів і призводить до їхньої емоційної нестабільності; *спам* (від англ. spam) – примусова розсилка повідомлень рекламного характеру на вашу скриньку електронної пошти, у повідомленнях інтернет-пейджерів, соціальних мережах і взагалі будь-яких інших місцях Мережі. Спамові листи можуть бути «рознощиками зарази», тобто містити файли з вірусами; *флейм* (від англ. flame – «полум'я») – «словесна війна», неочікуване бурхливе обговорення, у ході якого учасники зазвичай забувають про найпершу тему, переходять на особистості й не можуть зупинитися. Флейми виникають спонтанно, розвиваються дуже швидко й закінчуються лише при втручанні модератора або коли всі учасники остаточно втомляться; *офтопик* (інакше «офф» або «оффтоп», від англ. off-topic) – повідомлення не за темою (топіку) поточного обговорення чи поштової розсилки, тобто обговорюються питання, які не співпадають із заявленою темою, що знижує ефективність пошуку необхідної інформації в мережі; *хотлінк* (від англ. hotlink) – включення у веб-сторінку файлів-зображень чи інших ресурсів із чужого сервера. У такий спосіб при завантаженні необхідної картинки витрачаються чужі ресурси і трафік [8]. Але ці загрози відносно нешкідливі, порівняно з тими, з якими сьогодні може стикнутися користувач.

Сьогодні науковці об'єднують свої зусилля з найбільшими технічними корпораціями у вирішенні питань профілактики небезпеки у віртуальному просторі, беручи участь у різноманітних освітніх програмах та видаючи методичні посібники, адресовані батькам, педагогам, працівникам соціальної сфери. Можна назвати кілька вдалих проектів: посібник «Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі», розроблений співробітниками Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України та одним із найбільших інтернет-провайдерів в Україні компанією «Київстар» (2010) [6]; навчально-

методичний посібник «Виховання культури користувача Інтернету. Безпека у всесвітній мережі», розроблений співробітниками Інституту інноваційних технологій та змісту освіти МОН України за підтримки програми «Партнерство у навчанні» компанії «Майкрософт Україна» (2011) [5]. Крім цього з'являється безліч розробок учителів-практиків з питань безпеки у віртуальному світі, які розкривають проблеми користувачів віртуального простору різного віку [4], проводяться науково-практичні конференції і видаються корисні матеріали на допомогу сучасному педагогу і батькам [1; 2].

На основі вивчених джерел характеристики сучасного Інтернет-простору, пов'язані з ним загрози благополуччю дітей можна об'єднати у такі групи:

- Інтернет-залежність;
- розходження між реальним «я» і своїм Інтернет-образом;
- доступ до небажаного контенту;
- розкриття конфіденційної інформації у Мережі;
- надмірна зацікавленість індивідуальними та/або мережевими онлайн-іграми;
- надмірне захоплення азартними мережевими іграми, віртуальними казино (онлайн-гемблінг);
- кіберноманія (неконтрольовані покупки в Інтернет-магазинах, без необхідності їх придбання та урахування власних фінансових можливостей, постійна участь в онлайн-аукціонах);
- кіберкомунікативна залежність (надмірне спілкування у чатах, участь у телеконференціях);
- кіберсексуальна залежність (нездоланий потяг до обговорення сексуальних тем на еротичних чатах і телеконференціях, відвідування порнографічних сайтів і заняття кіберсексом);
- перехід від віртуальних стосунків до реальних (залучення неповнолітніх до сексуальних стосунків; залучення через Інтернет дітей і підлітків до протизаконної діяльності; знайомства через Інтернет з метою пошуку сексуального партнера);
- секстинг (вид розваг: фотографування себе у роздягнутому вигляді на камеру телефону чи комп'ютера, з метою пересилки знімків друзям);
- нав'язливий веб-серфінг, блукання по Мережі, пошук у віддалених базах даних (відвідування сайтів новин, читання інформації на форумах, блогах, перегляд і прослуховування інформації в різних форматах);

- відвідування сайтів агресивної (що пропагують ксенофобію, тероризм) і аутоагресивної спрямованості (кіберсуїцид, онлайн-суїцид, суїцидальні домовленості, інформаційні ресурси про застосування засобів для суїциду з описом їх дозування і вірогідності летального результату);
- адиктивний фанатизм (релігійний, політичний, національний, спортивний, музичний та ін.);
- пристрасть до роботи з комп'ютером (програмування, хакерство);
- гаджет-адикція (пристрасть до заволодіння конкретним мобільним обладнанням, приладом, що має вихід у Інтернет: стільниковим телефоном, смартфоном, комунікатором, міні-комп'ютером, КПК і залежність від його використання);
- кібербулінг (форма переслідування дітей і підлітків з використанням цифрових технологій);
- зіткнення з гриферами, Інтернет-хуліганами, що заважають онлайн-гравцям;
- кібергрумінг (входження в довіру дитини з метою використання її у сексуальних цілях);
- виробництво, розповсюдження та зберігання дитячої порнографії;
- шахрайство в Мережі: *Інтернет-шахрайство* (генерування кодів для карток оплати мобільного зв'язку; налаштування безкоштовного використання послуг мобільного оператора; «Читай чужі SMS»; продаж продукту, що не існує (програм, аудіофайлів, товарів, інформації); «Передзвони мені»; фішинг; вішинг; фармінг; зараження комп'ютера шкідливим програмним забезпеченням), *мобільне шахрайство* (за допомогою SMS-повідомлень – перекажіть кошти на рахунок і отримайте вдвічі більше; прохання надіслати гроші; на ваш рахунок помилково перераховані кошти; відмовся від рекламної SMS-розсилки; близька людина потрапила у халепу; за допомогою телефонного зв'язку – блокування номера і перереєстрація SIM-карти; виграш призу; прохання зробити короткий дзвінок з вашого телефону);
- зараження комп'ютера шкідливим програмним забезпеченням [5; 6].

Актуальність проблеми безпеки дітей та молоді у віртуальному просторі не викликає жодного сумніву. Ми провели аналіз профілактичних програм, що передбачають формування навичок безпечної поведінки у мережі. Одна із реально дієвих профілактичних програм сьогодні є програма «Онляндія –

безпека дітей в Інтернеті» [5], ініційована Коаліцією за безпеку дітей в Інтернеті, що заснована компанією «Майкрософт Україна» у 2008 році в рамках програми «Партнерство у навчанні». Членами Коаліції є 27 організацій, серед яких багато неурядових організацій, інститути, ряд міністерств і відомств України, компанії, телекомунікаційні та комунікаційні групи, видавництва, громадські діячі. Ця програма включає цілий ряд заходів, спрямованих на навчання дітей, вчителів та батьків правилам безпечного користування Інтернетом. Однією з найважливіших ініціатив Коаліції є програма для шкіл «Безпека дітей в Інтернеті», в рамках якої, починаючи з 2008 року, тренери-волонтери провели 2586 тренінгів для близько 64 тисяч дітей та підлітків, а також більше 19 тис. вчителів і батьків. Звичайно, така практика вражає, але сьогодні ці проблеми повинні вирішуватися не тільки волонтерами.

Згадані раніше посібники «Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі» [6, с. 27–44, 48] та «Виховання культури користувача Інтернету. Безпека у всесвітній мережі» [5, с. 54–60], містять дуже корисні поради і рекомендації з Інтернет-безпеки для батьків і педагогів: як захистити дитину різного віку (8–10, 11–14, 15–18 років) від небезпек в Інтернеті; «гарячі» контакти з Інтернет-безпеки; сайти для батьків з онлайн-безпеки; коротка пам'ятка для батьків; відповідальність батьків за безпеку дітей в Інтернеті.

Але ми погоджуємося з координатором «Шкільного сектору» Асоціації RELARN (Росія) О. Ястребцевою, що «проблему безпеки» школярів в Інтернеті можна вирішувати, займаючись не тільки самою безпекою [10]. Коли ми говоримо про безпеку дітей в Інтернеті, маємо на увазі, перш за все, не прямі заборони – встановлення «фільтрів» вдома і в школах на певні слова – тероризм, еротика, секс та ін. За допомогою певних блокуючих програм, поширення брошур і листівок «заборонного» характеру, адже усім відомо, що «чим вищий паркан, тим більше бажання узнати, що за ним» [10]. Мова йде про необхідність організованого навчального процесу формування інформаційно-комунікаційної компетентності всіх учасників педагогічного процесу – школярів, батьків, педагогів.

У ряді розвинених країн, наприклад, у Фінляндії, ніяких фільтрів у школах на Інтернет не ставлять, а рівень ІК-культури та ІК-грамотності і вчителів, і учнів – дуже високий. Це відбувається тому, що цивілізований освітній процес передбачає включення елементів ІКТ у всі навчальні предмети,

а не тільки до шкільної інформатики, що дозволяє разом, усій педагогічній спільноті формувати певний рівень культури підростаючого покоління [10].

Поряд з організацією профілактичних заходів для батьків і дітей щодо безпеки в Інтернет (онлайн) просторі, у соціальному вихованні школярів можна реалізувати метод проектів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Таким чином, використовуючи віртуальні технології у реальній діяльності школярів. Отримуючи консультації від педагогів, вони навчаються грамотно здобувати, обробляти і використовувати інформаційні ресурси. В основі методу проектів лежить креативність, уміння орієнтуватися в інформаційному просторі та самостійно конструювати свої знання. Проекти можуть бути дослідницькими, творчими, ролево-ігровими, практико-орієнтованими тощо. Таким чином, діти навчаються створенню презентацій, беруть участь у зйомках і монтажі коротких репортажів, колективно створюють фільми. У таких заходах реалізується важливі напрями соціального виховання – самореалізація дитини, формування її соціальності, побудова зв'язків і відносин з батьками, навчальним закладом, педагогами.

Таким чином, ми дійшли висновку, що держава повинна готувати фахівців у соціальній сфері і сфері освіти, які б могли використовувати набуті знання з безпеки дітей та молоді у віртуальному просторі у своїй професійній діяльності.

Соціальний педагог сьогодні є провідним фахівцем із соціального виховання, спеціалістом з виховної роботи з дітьми та молоддю, що покликаний створювати сприятливі соціальні, навчально-виховні умови для їх розвитку і соціалізації, в тому числі у віртуальному просторі.

Для виконання цього завдання соціальний педагог перш за все сам повинен бути компетентним у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Тому перед вищими навчальними закладами і закладами післядипломної освіти залишається актуальним питання формування інформаційно-комунікаційної (ІК-) компетентності соціального педагога.

Тому метою нашого наукового пошуку став аналіз змістового компоненту підготовки соціального педагога до навчання дітей безпечної поведінки у віртуальному просторі. Ми проаналізували зміст нормативних дисциплін професійної і практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Із 31 дисципліни у циклі професійно

орієнтованих дисциплін ми визначили такі дисципліни, що стосуються даної проблеми: «Безпека життєдіяльності» (54 год), «Методики соціально-виховної роботи» (90 год), «Педагогіка сімейного виховання» (90 год). Проаналізувавши зміст навчальних програм названих дисциплін, ми підбирали та інтегрували тільки ті змістові фрагменти, які були спрямовані на вирішення завдань нашого дослідження. Ми усвідомлюємо, що проведений нами аналіз має орієнтувальний характер, оскільки важко визначити розвивальний потенціал дисципліни або окремого заняття тільки на основі його текстових характеристик. Але викладання курсу «Методики соціально-виховної роботи», 14-річний досвід роботи на кафедрі соціальної і корекційної педагогіки та 20-річний досвід роботи у Полтавському педуніверситеті суттєво полегшили аналіз даних дисциплін.

Засвоївши дисципліну «Безпека життєдіяльності», «майбутні бакалаври (молодші спеціалісти) повинні володіти сукупністю загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу об'єктів господарювання в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій» [3, с. 3]. У п. 6 «Методичні вказівки та вимоги до розроблення робочих навчальних програм» типової навчальної програми «Безпека життєдіяльності» вказано, що вона є загальною для всіх напрямів підготовки бакалаврів та молодших спеціалістів. В той же час, при складанні робочих навчальних програм з дисципліни у ВНЗ повинні бути враховані відмінності і специфіка окремих напрямів підготовки [3, с. 13]. «Під час підготовки робочої навчальної програми змістовна частина типової навчальної програми може корегуватися шляхом виключення і скорочення або включення, розширення та конкретизації окремих пунктів і питань у відповідності зі специфікою напряму підготовки майбутнього фахівця, типовими завданнями його професійної діяльності у напрямку усунення небезпек» [3, с. 13]. Тому у питанні «Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства» на нашу думку, необхідно також розглянути безпеку життєдіяльності дитини та технологічні і соціальні ризики, які змушені «споживати» суспільство і кожна окрема особистість.

Як відмічено у типовій програмі «Методики соціально-виховної роботи», «ефективність соціально-виховного процесу обумовлюється узгодженим впливом на формування особистості трьох основних факторів: довкілля, цілеспрямованого впливу всіх виховних інститутів, активної участі самої особистості як суб'єкта даного процесу. Водночас кожний із факторів, виступаючи активним суб'єктом соціального виховання, реалізує в педагогічному процесі свої можливості» [9, с. 185]. Метою курсу є розкриття та оволодіння студентами методик і методів соціально-вихованої роботи з дітьми та молоддю у різних соціальних інститутах [9, с. 185]. Для вирішення піднятої нами проблеми ми пропонуємо у темі практичного заняття «Соціальне середовище та його вплив на процес соціального виховання» розглянути питання «Охарактеризувати вплив віртуального простору на формування особистості дитини та молодої людини», у темі «Система соціально-виховної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі питання «Визначити форми взаємодії соціального педагога та батьків» доповнити змістом про можливості сучасних інформаційних технологій (Інтернету, мобільного зв'язку) та висвітлити способи безпечної поведінки дитини у віртуальному просторі, що убезпечать від негативного впливу на її психічне і фізичне здоров'я. Крім цього доповнити тему питанням «Співробітництво соціального педагога з педагогами різних навчально-виховних закладів, органами місцевої влади, громадськими організаціями з питань соціального виховання», де можна також представити загальні методичні рекомендації для вчителів та інших фахівців з формування у дітей компетенцій грамотного та безпечного використання Інтернет-ресурсів.

Навчальна дисципліна «Педагогіка сімейного виховання» орієнтована на забезпечення студентів знаннями про специфіку сімейного виховання; роль батьків та інших членів сім'ї у формуванні особистості дитини; особливості статевої ідентифікації хлопчиків і дівчат, урахування цього фактору у сімейному вихованні; методи педагогічного впливу на батьків та доцільність їх використання [9, с. 194]. Тому «головна мета курсу – розкрити сучасні наукові уявлення про доцільні шляхи і засоби сімейного виховання дітей, сформувати у студентів певні уміння і навички консультування батьків з питань сімейної педагогіки» [9, с. 194]. Вважаємо важливим доповнити питання «Соціальна сутність сім'ї» з теми «Специфіка сучасного сімейного виховання» розкриттям сутності дозвілевої функції сім'ї (можна як завдання самостійної роботи).

Крім цього, у темі практичного заняття «Взаємодія соціального педагога, школи та сім'ї у вирішенні проблем вихованості особистості» додати питання «Використання інноваційних форм і методів роботи соціального педагога із сім'єю» (можливості і форми використання віртуального простору з метою налагодження соціально-педагогічного партнерства сім'ї і школи).

Такі доповнення у змістовому компоненті підготовки майбутнього соціального педагога значно розширяють знання студентів з означеної у статті проблеми.

Висновки. Прийшов час вирішувати завдання формування інформаційної культури і грамотності учителів, школярів, батьків. Самі вони не з'являться. Навчально-виховним закладам потрібні педагоги, готові до обміну знань і навичок. Педагогам – знання і вміння з виховання інформаційної культури. Батькам – кваліфіковані консультації. Державі і суспільству – інформаційно грамотне підростаюче покоління, що вміє безпечно діяти в Інтернеті.

Саме тому на кафедрі соціальної і корекційної педагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка розробляється методична система формування інформаційно-комунікаційних компетентностей майбутнього соціального педагога, яка буде представлена у подальших наших публікаціях.

Література

1. Безопасность образовательной среды: психологическая оценка и сопровождение : сб. науч. статей / под ред. : И. А. Баевой, О. В. Вихристюк, Л. А. Гаязовой. – М. : МГППУ, 2013. – 304 с.

2. Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія : матеріали обл. наук.-метод. Інтернет-конф. (Кіровоград, 11 лютого 2014 р.). [Електронний ресурс] / уклад. : М. С. Чала, А. В. Частаков, О. В. Литвиненко. – Кіровоград, 2014. – 184 с. – Режим доступу: <http://konf.koippo.kr.ua/blogs/index.php/blog2/>

3. Безпека життєдіяльності : типова навч. програма нормативної дисципліни для вищ. навч. закладів для всіх спеціальностей за осв.-кваліфікац. рівнями «молодший спеціаліст», «бакалавр» / розробн. : О. І. Запорожець, В. П. Садковий, В. О. Михайлюк та ін. – К., 2011. – 18 с.

4. Безпека у віртуальному світі : наук.-дослідниц. робота / Зіневич Віталій Васильович. – Сарни, 2011. – 56 с.

5. Виховання культури користувача Інтернету. Безпека у всесвітній мережі : навч.-метод. посіб. / А. Б. Кочарян, Н. І. Гущина. – К., 2011. – 100 с.

6. Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі : посіб. для батьків / Ігор Володимирович Литовченко, Сергій Дмитрович Максименко, Сергій Іванович Болтівець та ін. – К. : Вид-во ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим»», 2010. – 48 с.

7. Иванов А. В. Педагогика среды : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений / А. В. Иванов. – М. : АПКиППРО, 2011. – 342 с.

8. Сетевое общение. Этика сетевого общения [Электронный ресурс] // Voprosum : познавательный журнал. – Режим доступа : <http://voprosum.ru/setevoe-obshhenie-etika-setevogo-obshheniya>

9. Соціальна педагогіка : типові програми соц.-пед. дисц. / авт. колектив ; за ред. А. Й. Капської. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 356 с.

10. Ястребцева Е. Нельзя решать «проблему безопасности», занимаясь только самой безопасностью / Елена Ястребцева [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ertyuu.wordpress.com/2010/01/25/>